

ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY IN POZNAŃ

TŁUMACZENIE KLAUZUL Z UMÓW O PRZENIESIENIE PRAW AUTORSKICH W PARZE JĘZYKOWEJ POLSKO-ANGIELSKIEJ

dr Paula Trzaskawka

Instytut Lingwistyki Stosowanej

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Cel

- ✓ analiza tłumaczeniowa klauzul umownych o przeniesienie praw autorskich w parze językowej polsko-angielskiej i angielsko-polskiej
 - ✓ porównanie klauzul z umów o przeniesienie praw autorskich
 - ✓ ekwiwalenty funkcjonalne w tekstach porównywalnych
 - ✓ porównanie terminologii
 - ✓ struktury gramatyczne w zdaniu
-

Material badawczy

Umowa wydawnicza

Umowa zawarta w dniu pomiędzy: Wydawnictwem VIZJA PRESS & IT Sp. z o.o. w Warszawie, ul. Dzielna 60, 01-029 Warszawa, zarejestrowaną w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem KRS: 0000234027, reprezentowaną przez Pana Marka Cieciorę, Prezesa Zarządu Spółki i Pana Juliana Kozłowskiego/Wojciecha Żyłko, Dyrektora Projektów Wydawniczych (zwanym dalej Wydawcą) a zam. przy ul (zwanym dalej Autorem).

§1

- Umowa dotyczy opublikowania w języku polskim przez Wydawcę książki pod tytułem zwanej dalej Dziełem.
- Wydawca zobowiązuje się do wydania Dzieła w terminie do
- Dzieło składać się będzie z około arkuszy.
- Autor niniejszym udziela Wydawcy wyłącznych praw na wydrukowanie i wydanie Dzieła w języku polskim w formie książki w okresie lat od daty zawarcia umowy. Na mocy obustronnego porozumienia okres ten może zostać przedłużony.
- Autor niniejszym gwarantuje, iż Dzieło w żaden sposób nie stanowi naruszenia jakichkolwiek istniejących praw licencyjnych czy autorskich obowiązujących wobec całości lub części Dzieła, oraz że nie zawiera ono materiału, który jest zniewalający lub w jakikolwiek sposób obraźliwy. Autor gwarantuje również, że posiada prawa i licencje do zawarcia niniejszej umowy.

§2

- Autor oświadcza, że jego prawa do Dzieła wymienionego w §1 nie są w żaden sposób ograniczone i przenosi na Wydawcę wyłączne prawo ich publikacji w języku polskim na zasadach określonych w niniejszej Umowie. W szczególności Autor udziela Wydawcy wyłącznej licencji na następujących polach:
 - utwierdzenia Dzieła,
 - reprodukowania (zwielokrotnienia) Dzieła drukiem oraz rozpowszechniania egzemplarzy zwielokrotnionego Dzieła
 - wprowadzania do obrotu egzemplarzy zwielokrotnionego Dzieła,
 - wprowadzania Dzieła do pamięci komputera, rozpowszechniania Dzieła w sieci komputerowej lub w postaci utwardzonej na nośnikach przeznaczonych do eksploatacji w komputerze (wydanie Dzieła w postaci zapisu elektronicznego).
- Korzystanie przez Wydawcę z Dzieła na ww polach nie jest ograniczone czasowo, ilościowo i terytorialnie.
- Strony ustalają formułę copyrightu: Copyright © [autor], Warszawa [Rok wydania]
- Autor nie może udostępniać tekstu Dzieła osobom trzecim.

PUBLISHING AGREEMENT

THIS AGREEMENT (hereinafter called the Agreement) is made this day of, 20... between (hereinafter called the "Publisher") and (hereinafter called the "Author," which term shall be deemed to include the Author's executor, devisees, heirs, and literary assigns).

WHEREAS, the Author desires the Publisher to publish the Author's work titled (hereinafter called the "Work"), and Publisher desires to publish the Work;

NOW THEREFORE in consideration of the promises hereinafter set forth and for valuable consideration, receipt whereof is acknowledged, the parties agree as follows:

1. Grant of Publishing Rights

A. The Author hereby grants and assigns to the Publisher, its successors, representatives, and assigns, the sole and exclusive right to publish (i.e., print, publish, and sell) the Work in the English language in all forms in the United States of America, its territories and dependencies, and Canada, during the full term of copyright and any renewals and extensions thereof, except as provided herein.

B. The Publisher shall have the sole and exclusive right to publish or to license the Work for publication in the English language or in any other language in the United Kingdom and in any other foreign country, except as provided herein.

C. The Author shall execute and deliver to the Publisher any and all documents which the Publisher reasonably deems necessary or appropriate to evidence or effectuate the rights granted in this Agreement.

D. If, at any time during the effective term of this Agreement, a claim shall arise for infringement or unfair competition as to any of the rights which are the subject of this Agreement, the parties may proceed jointly or separately to prosecute an action based on such claims. If the parties proceed jointly, the expenses (including attorneys' fees) and recovery, if any, shall be shared equally by the parties. If the parties do not proceed jointly, each party shall have the right to proceed separately, and if so, such party shall bear the costs of litigation and shall own and retain any and all recovery resulting from such litigation. If the party proceeding separately does not hold the record title of the copyright at issue, the other party hereby consents that the action be brought in his, her or its name. Notwithstanding the foregoing, the Publisher has no obligation to initiate litigation on such claims, and shall not be liable for any failure to do so.

E. Nothing contained in this Clause shall be construed as limiting, modifying or otherwise affecting any of the rights granted to the Publisher under this Agreement.

2. Copyright

Copyright of the Work, if not heretofore registered, shall be registered by the Publisher, upon first publication, in a timely manner in the name of the Author, in the United States and in such other countries as the Publisher deems feasible or desirable, and the proper copyright notice or notices necessary to protect copyright to and in any work shall be printed on the reverse side of the title page or in another appropriate place, in every copy thereof, in the name of the Author. The Publisher shall also have the right to effect any renewals of copyright provided by law and the right to any assistance from the Author or Author's heirs, successors, or assigns, essential thereto.

Materiał badawczy

Materiał badawczy obejmuje:

- 27 autentycznych polskich umów o przeniesienie praw autorskich,
- 20 autentycznych umów amerykańskich i
- 20 autentycznych umów brytyjskich o przeniesienie praw autorskich.

Jako źródło referencyjne terminologii:

- Ustawa o Prawie Autorskim i Prawach Pokrewnych z 1994 r.
 - British Copyright Act, 1956
 - American Copyright Act, 1976
-

Czym są teksty porównywalne?

Korpus badawczy składa się z tekstów umów porównywalnych. Przez teksty porównywalne rozumie się „teksty w różnych językach, z których każdy sporządzony został w języku ojczystym – najlepiej przez kompetentnego native speakera, niebędące wzajemnym tłumaczeniem, jednak dotyczące tego samego tematu i będące ze sobą zgodne pod względem funkcji komunikacyjnej, tzn. należące do tego samego gatunku tekstów (ewentualnie grupy tekstów)” (Göpferich 2005: 184). Podobnie stwierdza Wilss (1996: 160). Dla niego teksty porównywalne to takie, które występują „w różnych językach, [są] zbieżne pod względem tematycznym, stylistycznym i sytuacyjnym [...]”. Zgodnie z tymi definicjami jak stwierdza Kubacki (2013: 147) teksty porównywalne to takie, „które zarówno w kulturze języka wyjściowego, jak i docelowego umiejscowione są w tej samej sytuacji komunikacyjnej”.

Jak przeprowadzono analizę?

Badania porównawcze oparte są na korpusie utworzonym z umów o dzieło wraz z przeniesieniem praw autorskich, umów licencyjnych czy stricte umów o przeniesienie praw autorskich (również w to wchodzi umowy wydawnicze).

Co zostało zrobione?

Wyróżnione zostały paragrafy i klauzule umowy, które można znaleźć w każdym z języków. W celu jak najbardziej efektywnej i przejrzystej pracy porównawczej, każda klauzula umowna dotycząca danego języka zanalizowana była osobno, a następnie zostały wysunięte wnioski translacyjne. Badania komparatywne były prowadzone w oparciu o pięć kryteriów i aspektów: aspekt gramatyczny, określenie podmiotu, aspekt terminologiczny i frazeologiczny, schemat zdania i aspekt ortografii czy interpunkcji.

Metoda badawcza

- ✓ kontrastywna analiza tekstów prawnych
 - ✓ analiza tekstów porównywalnych
 - ✓ metoda parametryczna w tłumaczeniu prawniczym
 - ✓ techniki zapewnienia ekwiwalencji (ekwiwalencja bliska, częściowa i zerowa wg Šarčević (1999))
-

Struktura umowy

Przykładowe klauzule umowne:

- ✓ Nagłówek/Heading/Name of the Contract
 - ✓ Komparycja/Recitals/Introduction
 - ✓ Przedmiot umowy/Object of the contract
 - ✓ Egzemplarze umowy/Numbers and Copies of the contract
 - ✓ Prawo stosowane/Applicable law
-

Nagłówek

Polish	English
Umowa	<i>Agreement</i>
Umowa	<i>Contract</i>
Umowa wydawnicza	<i>Publishing Agreement</i>
Umowa PPC/03/2011/46	<i>[Agreement PPC/03/2011/46]</i>
Umowa wydawnicza nr 10/D/2010	<i>[Publishing Agreement no. 10/D/2010]</i>

Komparycja/Recitals/Introduction

English

- (1) This Framework Agreement (hereinafter referred to as the “CONTRACT”) is made on the date specified on page 12 of this document.

[Niniejsza Umowa ramowa (dalej zwana „Umową”) została zawarta w dniu określonym na stronie 12 niniejszego dokumentu.]

- (2) Publishing Agreement between Mr Smith hereinafter referred to as “author” and XYZ, hereinafter referred to as the “publisher”, shall be concluded as follows: (...)

[Umowa wydawnicza pomiędzy Panem Smithem dalej zwanym „Autorem” i XYZ dalej zwanym „Wydawcą” o następującej treści: (...)]

- (3) PUBLISHING AGREEMENT

Between Mr Smith, (hereafter referred to as *Author*) and XYZ, (hereafter referred to as *Publisher*), concerning the work entitled (working title; hereinafter referred to as *work*) the following is agreed:

[UMOWA WYDAWNICZA

Pomiędzy Panem Smithem, (dalej zwanym „Autorem”) i XYZ, (dalej zwanym „Wydawcą”), dotyczącą utworu pt., (tytuł roboczy; dalej zwany „Utworem”)

stanowi co następuje:

Schemat zdaniowy w j. angielskim

Przykłady	Zdanie główne	Szyk zdaniowy	Schemat zdaniowy
(1)	This framework agreement (hereinafter referred to as the "CONTRACT") is made on the date specified on page 12 of this document.	podmiot + orzeczenie + dopełnienie	... agreement is made on ... by and between A and B
(2)	Publishing Agreement between Mr Smith hereinafter referred to as "author" and XYZ, hereinafter referred to as the "publisher", shall be concluded as follows	podmiot + dopełnienie + orzeczenie	... agreement between A hereinafter referred to as... and B hereinafter referred to as... shall be concluded...
(3)	Publishing Agreement Between Mr Smith, (hereafter referred to as Author) XYZ, (hereafter referred to as Publisher), concerning the work entitled..... (working title; hereinafter referred to as work) the following is agreed ...	podmiot + dopełnienie + orzeczenie	...agreement between A (hereafter referred to as...) and B (hereafter referred to as...), concerning the work entitled... (hereafter referred to as...) the following is agreed...
Podmiot +		(1) czasownik w formie biernej + dopełnienie (2) dopełnienie + czasownik w formie biernej	

Komparycja/Recitals/Introduction

Polish

- 4) [Umowa] zawarta w dniu 28.02.2013 pomiędzy, a
[[Contract] made on this 28th day of February 2003 by and betweenand]
 - 5) [Umowa] zawarta pomiędzy Autorem, którym jest, a Wydawcą
[[Contract] made by and between the Author, who is and the Publisher]
 - 6) [Umowa] zawarta w dniu 14 grudnia 2011 roku w Warszawie, pomiędzy
[[Contract] made on this 14th of December 2011 in Warszawa by and between.....]
 - 7) [Umowa] zawarta w dniu 24.05.2013 r. w Poznaniu pomiędzy Janem Nowakiem,
zamieszkałym w Poznaniu, ul. Czechosłowacka 8, zwanym dalej „Autorem”, a Tadeuszem
Kowalskim, zamieszkałym w Warszawie, ul. Długa 83/2, zwanym dalej „Wydawcą”.
[[Contract] made on this 14th of May 2013 in Poznań by and between Jan Nowak, residing in
Poznań, ul. Czechosłowacka 8, hereinafter called “the Author” and Tadeusz Kowalski, residing
in Warszawa, ul. Długa 83/2, hereinafter called “the Publisher”.]
-

Schemat zdaniowy w j. polskim

Przykłady	Zdanie główne	Szyk zdaniowy	Schemat zdaniowy
(10)	Umowa zawarta + data + pomiędzy + osobą X + a + osobą Y	podmiot + imiesłów przymiotnikowy bierny + dopełnienie	Umowa zawarta dn. ... pomiędzy X a Y
(11)	Umowa zawarta + pomiędzy + osobą X + a + osobą Y		Umowa zawarta dn. ... pomiędzy X a Y
(12)	Umowa zawarta + data + miejsce + pomiędzy + osobami X i Y		Umowa zawarta dn. ... pomiędzy osobami X a Y
(13)	Umowa zawarta + data + miejsce + osobą X + a + osobą Y		Umowa zawarta dn. ... w (miejscowość zawarcia umowy) pomiędzy X a Y
Podmiot +		czasownik <i>zawierać</i> w formie dokonanej, z końcówką fleksyjną żeńską w formie orzecznika + data zawarcia + miejsce zawarcia umowy + pomiędzy (kim) + osoba X + a (łącznik) + osoba Y	

Przedmiot umowy/Object of the contract

English

(1) **Subject of the Contract**

The subject is a work written by the author with the title:

[Przedmiot umowy]

Przedmiotem umowy jest utwór napisany przez autora pt.:]

(2) To agree the arrangements for your publication of X on behalf of Y [name of department].

[By uzgodnić zasady publikacji X w imieniu Y [nazwa wydziału]].

(3) AUTHOR is the composer/lyric writer/arranger of the work titled/
the works described in Annexe A, hereafter referred to as the “Work”. AUTHOR shall
remit the Work to PUBLISHER before (delivery date) in
the form of: - a sound carrier - a manuscript.

[AUTOR jest kompozytorem/autorem tekstów piosenek/aranżerem utworu o nazwie
...../ utwór opisany jest w załączniku A, i w dalszej części
umowy jest zwany „Utworem”]. AUTOR ma przesłać Utwór WYDAWCY przed
..... (data dostarczenia) w postaci: – nośnika dźwięku – rękopisu.]

Przedmiot umowy/Object of the contract

Polish

- (1) Przedmiotem niniejszej umowy jest udzielenie przez Autorów Wydawcy licencji wyłącznej na korzystanie z utworu pt. : zwanego dalej „utworem”.

[The object of the contract is granting an exclusive licence by the Authors to the Publisher to use a work titled: hereinafter called “the work”.]

- (2) Przedmiotem umowy jest przeniesienie autorskich praw majątkowych do projektu logo przedstawionego w załączniku nr 1 do Umowy, zwanego dalej „Utworem”.

[The object of the contract is the transfer of the economic rights to the project of a logo which is presented in schedule 1 hereto, hereinafter called “the Work”.]

Schemat zdaniowy dla obu języków

Przykłady	Podmiot Zdanie główne	Szyk zdaniowy	Schemat zdaniowy
(19)	The subject of the contract is + a work... (reszta dopełnienia)	Podmiot + orzeczenie+ dopełnienie	The subject of the contract is a work...
(28)	Przedmiotem niniejszej umowy jest + imiesłów przymiotnikowy bierny...korzystanie z utworu, pt. ... , zwanego dalej „utworem”.	Podmiot + orzeczenie+ dopełnienie	Przedmiotem niniejszej umowy jest...korzystanie z utworu X, zwanego dalej „utworem”.
(29)	Przedmiotem umowy jest + imiesłów przymiotnikowy bierny ... przeniesienie praw... do X ..., zwanego dalej „Utworem”.		Przedmiotem umowy jest...przeniesienie praw... do X..., zwanego dalej „Utworem”.
Podmiot +		czasownik <i>być</i> w formie teraźniejszej w trzeciej osobie liczby pojedynczej + czynność, która jest przedmiotem umowy (w języku polskim będzie to rzeczownik odczasownikowy) + dopełnienie	

Wnioski

Wyniki pokazują, iż ze względu na różne systemy prawne struktura umów może się w niektórych przypadkach znacząco różnić. Co więcej terminologia zawarta w umowach ze względu na specyfikę danego kraju może nie mieć swojego odpowiednika w kulturze kraju docelowego.

Bezpośrednim rezultatem analizy porównawczej porównywalnych fragmentów tekstów jest stworzenie polsko-angielskiej i angielsko-polskiej listy terminów ekwiwalentnych (nieomawianych w tej prezentacji), oraz wykaz schematów zdaniowych ekwiwalentnych w obu językach.

Wnioski

- struktura umów (wyodrębniono makrostrukturę, na podstawie przeprowadzonych badań)
 - schematy zdaniowe (na wybranych klauzulach z umów wraz z ich tłumaczeniami w obu językach oraz podano pary terminów ekwiwalentnych translacyjnie)
 - komparycja (analiza fragmentów dotyczących daty i miejsca sporządzenia umowy, wymienienie stron; wyróżniki określające osobę lub firmę jak PESEL, Regon czy NIP w polskim języku i ich ekwiwalenty translacyjne w języku angielskim)
 - klauzula dotycząca przedmiotu umowy (zestaw terminów wraz z proponowanymi ekwiwalentami; terminy te zostały wyciągnięte z ustaw polskiej, brytyjskich i amerykańskiej, np. jak utwór (oraz jego rodzaje), twórca, wykonawca czy producent)
-

Wnioski

- klauzule dotyczące terminu oraz sposobu płatności
 - klauzule dotyczące egzemplarzy i odpisów umowy
 - definicja oraz odsyłacz do literatury przedmiotu; opis klauzuli w języku angielskim; przykładowa klauzula oraz jej tłumaczenie na język polski; elementy wspólne i różniące
 - wnioski translacyjne
 - pomimo pojawiających się różnic strukturalnych we fragmentach tekstów zawarte są podobne informacje
 - podobieństwa i różnice w systemach prawnych dotyczące praw autorskich
-

Bibliografia

1. Czachórski W., 2007, *Zobowiązania. Zarys wykładu*. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis.
2. Jopek-Bosiacka A., 2006, *Przekład prawny i sądowy*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
3. Radwański Z., 2007, *Prawo cywilne – część ogólna*. Warszawa: C. H. Beck.

Inne:

1. Polish Act on Copyright and Neighbouring Rights
 2. British Copyright Act, 1956
 3. American Copyright Act, 1976 and
 4. Authentic Polish and English Publishing Agreements
-

Dziękuję za uwagę!

